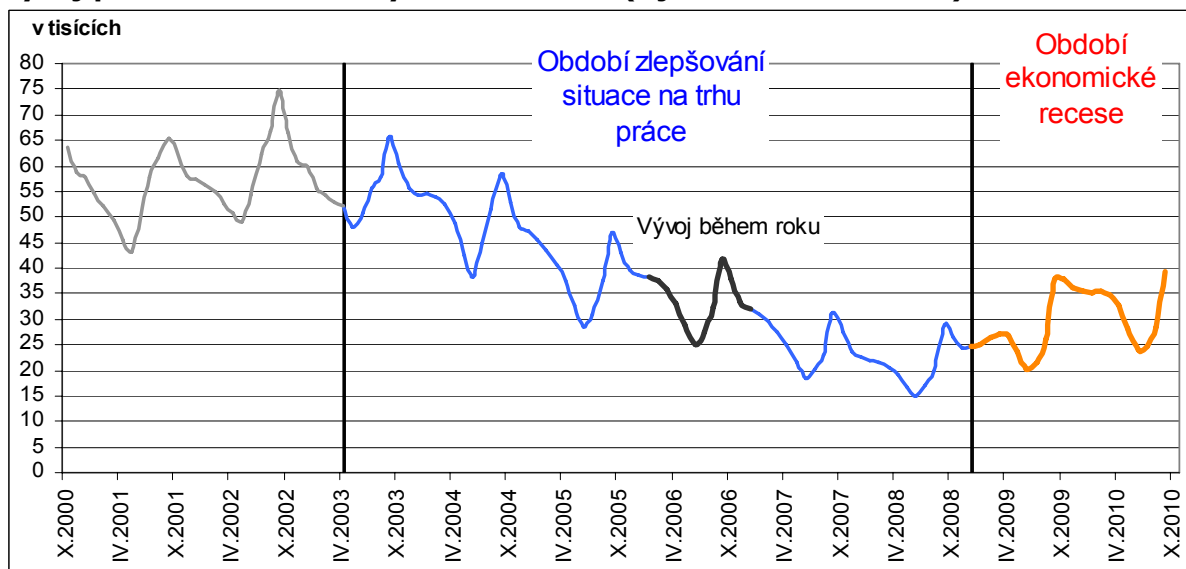

21. října 2010

Situace absolventů škol na trhu práce se zhoršuje

V dubnu 2010 evidovaly úřady práce téměř 33 tisíc nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých, meziročně se tak jejich počet zvýšil o více než 6 tisíc. Do září 2010 se počet nezaměstnaných absolventů zvýšil na 39 312, zatímco volných míst je pro ně nabízeno pouze 5 456. Uvádí to publikace *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním-2010*, kterou právě vydal Národní ústav odborného vzdělávání v rámci projektu VIP kariéra II – KP.

Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů (říjen 2000–září 2010)

Na podzim 2008 hospodářská krize a následná recese vážně omezila zájem zaměstnavatelů o absolventy škol, zejména o vyučené, který byl v době vrcholící prosperity přímo enormní. Zároveň výrazně klesla nabídka volných míst, což šance absolventů na získání pracovního uplatnění ještě více snížilo. Obvykle počet nezaměstnaných absolventů v zimních a jarních měsících klesá, protože se jim daří najít uplatnění, v posledních dvou letech se ale jejich počet v tomto mezidobí snižuje nedostatečně.

Je nutná regulace?

Při zvyšující se nezaměstnanosti absolventů vzniká otázka, zda školy připravují žáky a studenty tak kvalitně, aby po ukončení studia obstáli na trhu práce. Ozývají se také hlasy požadující regulaci počtu žáků v různých oborech podle potřeb zaměstnavatelů. „Školy by samozřejmě měly usilovat o lepší spolupráci s podniky. Je třeba si ale uvědomit, že při hospodářském poklesu jsou absolventi vždy více postiženi, protože jim chybí zkušenosti a praxe. To, co se teď děje v České republice, probíhá podobně i v ostatních státech Evropské unie a jinde ve světě,“ upozorňuje ředitel Národního ústavu odborného vzdělávání Miroslav Procházka.

Nutnost státních zásahů zpochybňuje také Ing. Jiří Vojtěch, který se v NÚOV dlouhodobě zabývá nezaměstnaností: „Průběh posledních let naopak potvrzuje, že nelze přizpůsobovat vzdělávací nabídku a směřovat žáky základních škol do konkrétních oborů jen na základě aktuálních potřeb trhu práce. Ty se totiž mohou velmi rychle zase změnit.“ Důležité je umožnit žákům studovat obory, o které se sami zajímají a pro něž mají nejlepší předpoklady. „Vzdělávací systém by měl produkovat absolventy široce uplatnitelné na trhu práce, flexibilní, samostatné, kteří nejenom ovládají svůj obor, ale mají také komunikační dovednosti, dovedou pracovat s informacemi, s výpočetní technikou, mají jazykové znalosti a jsou ochotni dále se učit,“ dodává Ing. Vojtěch.

Vyšší vzdělání – nižší nezaměstnanost

Současná situace velmi výrazně postihuje tzv. čerstvé absolventy, kteří ukončili školu v předcházejícím školním roce. Celkově stále platí, že čím vyšší vzdělání, tím nižší nezaměstnanost. Z tohoto pravidla se vymykají absolventi gymnázií, kteří obvykle pokračují ve studiu na vysokých nebo vyšších odborných školách.

Počet absolventů v uplynulém roce, počet nezaměstnaných čerstvých absolventů a míra jejich nezaměstnanosti k 30. dubnu 2010 dle kategorií vzdělání

Kategorie vzdělání	Počet absolventů (2009)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2010)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2010)	Srovnání s dubnem 2009
Střední odborné s výučním listem - E, H	31 082	6 030	19,4%	6,0 p.b.
Nižší střední odborné vzdělání - E	3 569	1 147	32,1%	6,9 p.b.
Střední odborné s výučním listem - H	27 513	4 883	17,7%	5,8 p.b.
Střední odborné s maturitou a praktickým výcvikem - L	14 427	2 791	19,3%	7,5 p.b.
Střední odborné s maturitou a praktickým výcvikem - L/0	7 161	1 214	17,0%	6,4 p.b.
Nástavbové maturitní studium po vyučení - L/5	7 266	1 577	21,7%	8,6 p.b.
Střední odborné s maturitou - M	44 980	4 779	10,6%	2,8 p.b.
Gymnaziální vzdělání - K	24 499	735	3,0%	0,6 p.b.
Vyšší odborné vzdělání - N	5 186	462	8,9%	2,1 p.b.
Vysokoškolské magisterské vzdělání - T	20 274	1 415	7,0%	2,7 p.b.

Nejhůř dopadla hospodářská krize na **absolventy s výučním listem (kategorie E + H)**, jejichž míra nezaměstnanosti se v dubnu 2010 meziročně zvýšila o 6 procentních bodů na **19,4 %** - každý pátý byl tedy bez pracovního uplatnění. Relativně nejlépe z této skupiny na tom byli absolventi oborů polygrafických, elektrotechnických a strojírenských. Naopak vysokou míru nezaměstnanosti mají absolventi oborů textilních, dopravních a gastronomických. Hodně postiženi jsou také absolventi oborů stavebních, kteří už druhým rokem doplácí na výrazný útlum ve stavebnictví během ekonomického poklesu.

Absolventi s maturitou (kategorie M) zaznamenali mnohem menší nárůst nezaměstnanosti - meziročně se zvýšila pouze o 2,8 procentního bodu na **10,6 %**. **Nárůst se ale týkal téměř všech oborů.** Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zjištěna u oborů hornických, dřevařských a zemědělských, vysokou míru nezaměstnanosti vykazují i obory zaměřené na management. Nejnižší míra nezaměstnanosti je v oborech zdravotnických a u lyceí, jejichž absolventi ale většinou dál pokračují ve studiu. Navzdory krizi ani letos nepřekročila míra nezaměstnanosti absolventů **ekonomických oborů s maturitou** průměr ve své kategorii, přestože se často ozývají názory, že trh práce je již přesycen absolventy ekonomických oborů s maturitou. Tyto názory vycházejí ze skutečnosti, že nejvyšší počet nezaměstnaných absolventů je z této skupiny, to je však dáno tím, že tu jsou i nejvyšší počty absolventů. Naopak velmi vysoká je míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia ekonomického směru, ve své kategorii dosahují nejvyšší míry nezaměstnanosti.

Poměrně vysokou míru nezaměstnanosti mají čerství absolventi **maturitních oborů s odborným výcvikem** (kategorie L0/L5) - v dubnu 2010 dosahovala 19,3 % a meziročně se tím zvýšila o 7,5 procentních bodů. Problematickou skupinou jsou hlavně absolventi nástavbových oborů (L/5), kteří dosahují vyšší míry nezaměstnanosti než vyučení v řemeslných oborech kategorie H.

U absolventů gymnázií (kategorie K) se nezaměstnanost zvýšila pouze o 0,6 procentních bodů na 3,0 %.

Míra nezaměstnanosti absolventů **vyššího odborného vzdělání (kategorie N)** se meziročně zvýšila o 2,1 procentního bodu - na 8,9 %. Z absolventů VOŠ na tom byli nejhůře ti, kteří studovali ekologii, filozofii, teologii, potravinářství či chemii, vysoká nezaměstnanost byla i v oborech elektrotechnických, IT a telekomunikačních. Nízkou nezaměstnanost mají stále absolventi oborů zdravotnických, pedagogických, gastronomických, hotelnických a stavebních. Míra nezaměstnanosti absolventů **magisterského studia (kategorie T)** v dubnu 2010 dosahovala 7,0 % a meziročně se zvýšila o 2,7 procentního bodu. Zvýšení se týkalo všech oborů s výjimkou zdravotnických.

Tabulka: Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělání v dubnu 2010

duben 2010	Střední vzdělání s výučním listem - E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Vyšší odborné vzdělání - N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
Celkem	6030	19,4%	2791	19,3%	4779	10,6%	462	8,9%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí					74	12,6%	22	34,9%
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	3	10,7%	6	15,4%	16	20,8%		
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1085	16,8%	279	15,1%	383	12,7%	16	12,6%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	367	14,2%	395	16,3%	469	10,5%	39	14,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	34	19,8%	11	11,7%	31	8,5%	2	18,2%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	352	20,7%	13	25,0%	47	14,3%	8	27,6%
31 Textilní výroba a oděvnictví	108	27,3%	42	28,8%	73	15,6%		
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	1	6,3%			12	9,4%		
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	397	21,4%	86	23,6%	57	17,0%	4	12,1%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	36	11,9%	61	21,3%	13	10,7%		
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	591	22,5%	27	17,1%	282	10,9%	7	6,0%
37 Doprava a spoje	25	24,8%	33	13,0%	120	12,0%	4	13,3%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	1		84	15,8%	29	14,1%	6	11,1%
41 Zemědělství a lesnictví	491	20,2%	24	18,6%	333	16,2%	18	12,8%
43 Veterinářství a veterinární prevence					33	11,9%		
53 Zdravotnictví	17	13,8%			181	5,5%	43	4,2%
61 Filozofie, teologie							3	30,0%
63 Ekonomika a administrativa	2		64	23,8%	927	9,6%	106	11,3%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích			897	21,5%	361	14,0%	22	8,8%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1509	22,1%	218	21,4%	388	12,8%	29	5,9%
66 Obchod	453	20,6%	273	19,6%	8	8,4%	6	14,3%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost					226	12,1%	50	12,0%
69 Osobní a provozní služby	517	17,5%	206	22,5%	4	6,5%		
72 Publicistika, knihovnictví a informatika					22	11,3%	9	7,1%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče					213	10,1%	38	5,3%
78 Obecně odborná příprava					306	6,4%		
82 Umění a užité umění	41	13,5%	70	21,3%	150	11,3%	30	11,2%

Roste i dlouhodobá nezaměstnanost

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů škol evidovaných na úřadech práce déle než pět měsíců vzrostl od dubna 2009 z 36 % na 55 % v dubnu 2010. Největší nárůst byl zaznamenán mezi absolventy středního vzdělání s výučním listem (u kategorie E o 23,2 p.b., u kategorie H o 26,3 p.b.) a absolventy středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem kategorie L0/L5 (nárůst o 21,4 p.b.). Zároveň se v těchto kategoriích vzdělání počet nezaměstnaných déle než 5 měsíců v meziročním srovnání takřka zdvojnásobil. Nejmenší podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů byl v dubnu 2010 mezi absolventy gymnázií (38,2 %).

Míra nezaměstnanosti absolventů škol meziročně stoupla ve všech krajích s výjimkou Středočeského, kde si svoji hodnotu udržela. Největší meziroční nárůst zaznamenaly Jihomoravský (7,8 p.b.), Moravskoslezský a Ústecký kraj (okolo 5 p.b.). V Ústeckém a Jihomoravském kraji tento ukazatel v dubnu 2010 dosahoval nejvyšších hodnot, a to 17,9 % a 16,8 %. Míra nezaměstnanosti absolventů pražských škol patří dlouhodobě k nejnižším (4 %), je srovnatelná s mírou nezaměstnanosti všech ekonomicky aktivních obyvatel Prahy a nárůst představuje necelé tři procentní body.

Celou publikaci *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním-2010* můžete najít na www.nuov.cz, v sekci Publikace a periodika.

Rádi zodpovíme Vaše dotazy

Ing. Jiří Vojtěch, vedoucí oddělení analýz potřeb trhu práce NÚOV
e-mail: vojtech@nuov.cz, tel.: 274 022 321

Ing. Daniela Chamoutová, odborná pracovnice
e-mail: daniela.chamoutova@nuov.cz, tel.: 274 022 323

Národní ústav odborného vzdělávání
Weilova 1271/6
102 00 Praha 10
tel: 274 022 111

**Národní projekt VIP kariéra II – kariérové poradenství řídí MŠMT, jeho partnerem je Národní ústav odborného vzdělávání a spolufinancuje ho Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR.